

XÂY DỰNG BỘ TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ MỘT SỐ KĨ NĂNG SỰ PHẠM CỦA SINH VIÊN NGÀNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC, TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG THÁP

• ThS. Hồ Thị Thu Hà (*)

Tóm tắt

Đánh giá là một khâu quan trọng của hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên. Để có thể lượng hóa được kết quả, cần có một bộ tiêu chí được xây dựng trên cơ sở khoa học. Bài báo đưa ra các tiêu chí đánh giá mức độ đạt được trong rèn luyện một số kĩ năng sự phạm của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học bao gồm: nhóm các tiêu chí đánh giá kĩ năng cơ bản, nhóm các tiêu chí đánh giá kĩ năng dạy học và nhóm các tiêu chí đánh giá kĩ năng giáo dục học sinh.

Từ khóa: tiêu chí đánh giá, kĩ năng sự phạm, giáo dục tiểu học, Đại học Đồng Tháp.

1. Đặt vấn đề

Đánh giá là một khâu quan trọng, cần thiết của bất kì hoạt động nào trong xã hội. Để việc đánh giá đảm bảo tính khách quan, khoa học, nhất thiết phải có bộ tiêu chí cụ thể, phù hợp. Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên trong đào tạo theo tín chỉ với phương châm tích cực chủ động, biến quá trình đào tạo thành tự đào tạo thì việc xây dựng một bộ tiêu chí để người học có thể tự đánh giá được khả năng và mức độ đạt được qua quá trình rèn luyện của bản thân là hết sức cần thiết.

2. Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá mức độ đạt được trong rèn luyện các kĩ năng sự phạm của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

2.1. Cơ sở xây dựng bộ tiêu chí

Để xây dựng bộ tiêu chí, chúng tôi đã dựa vào những cơ sở sau:

2.1.1. Các tiêu chí về kĩ năng sự phạm của Chuẩn nghề nghiệp giáo viên tiểu học

Chuẩn nghề nghiệp giáo viên tiểu học là hệ thống các yêu cầu cơ bản về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, kiến thức; kĩ năng sự phạm mà giáo viên tiểu học cần phải đạt được nhằm đáp ứng mục tiêu của giáo dục tiểu học. Do vậy, xây dựng bộ tiêu chí đánh giá quá trình rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học Trường Đại học Đồng Tháp (gọi tắt là bộ tiêu chí) phải dựa vào các tiêu chí về kĩ năng sự phạm được Điều 7 của Chuẩn quy định.

(*) Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non, Trường Đại học Đồng Tháp.

2.1.2. Chuẩn đầu ra ngành Giáo dục tiểu học của Trường Đại học Đồng Tháp

Bộ tiêu chí phải được xây dựng dựa vào Chuẩn đầu ra ngành Giáo dục tiểu học của Trường Đại học Đồng Tháp ban hành. Có như thế, các tiêu chí đánh giá được xây dựng sẽ phù hợp với tình hình Nhà trường, thực tế địa phương.

2.1.3. Nội dung chương trình môn học Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên của ngành Giáo dục tiểu học, Trường Đại học Đồng Tháp.

Chương trình môn học Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên được xây dựng theo hướng rèn luyện thường xuyên, mềm dẻo, phát huy tính tích cực chủ động của người học. Vì vậy, dựa vào nội dung chương trình của môn học để xây dựng bộ tiêu chí đánh giá quá trình rèn luyện là tất yếu.

2.2. Nội dung bộ tiêu chí

2.2.1. Nhóm tiêu chí đánh giá kỹ năng cơ bản của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Tiêu chí 1. Về kỹ năng đọc diễn cảm

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Phát âm không chuẩn, đọc không rõ ràng, không có cảm xúc
1	Phát âm đúng, đọc rõ ràng
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn phải đọc lưu loát theo đặc trưng thể loại
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết thể hiện cảm xúc khi đọc
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết sử dụng yếu tố ngoài ngôn ngữ phù hợp

Tiêu chí 2. Về kỹ năng nghe

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết ghi lại nội dung được nghe
1	Ghi lại được nội dung cơ bản của bài nói thành một dàn ý
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn ghi lại được chi tiết nội dung bài nói
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn ghi đầy đủ nội dung bài nói
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn ghi lại rõ ràng nội dung bài nói

Tiêu chí 3. Về kĩ năng nói

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không thể hiện được nội dung bài nói
1	Xây dựng đề cương, trình bày được nội dung cơ bản theo đề cương
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn xây dựng đề cương rõ ràng, cấu trúc hợp lí
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn xây dựng đề cương có nội dung đầy đủ, trình bày được nội dung bài nói theo đề cương một cách lưu loát
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết phối hợp với các yếu tố phi ngôn ngữ khi trình bày

Tiêu chí 4. Về kĩ năng viết chữ

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Chữ xấu, không theo mẫu quy định
1	Chữ viết đúng hình dạng, kích cỡ theo mẫu quy định
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn thể hiện sự liên mạch giữa các con chữ
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn thể hiện khoảng cách đều giữa các tiếng
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết thể hiện chữ viết nét thanh, nét đậm đều và đẹp

Tiêu chí 5. Về kĩ năng kể chuyện

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không thuộc truyện và chưa biết cách kể chuyện
1	Kể đúng cốt truyện và các tình tiết chính của câu chuyện
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết thể hiện ngữ điệu
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết thể hiện sự sáng tạo khi kể
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết sử dụng điệu bộ, cử chỉ phù hợp

2.2.2. Nhóm tiêu chí đánh giá kỹ năng dạy học của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Tiêu chí 1. Xây dựng kế hoạch dạy học

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết xây dựng kế hoạch giảng dạy cả năm/tháng/tuần
1	Xây dựng kế hoạch dạy học cả năm/tháng/tuần cho các hoạt động dạy học chính khóa theo chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết xây dựng kế hoạch dạy học cả năm/tháng/tuần cho các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp theo chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết xây dựng kế hoạch dạy học cả năm/tháng/tuần phù hợp với đặc điểm nhà trường
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết xây dựng kế hoạch dạy học cả năm/tháng/tuần phù hợp với đặc điểm lớp được phân công

Tiêu chí 2. Xây dựng Kế hoạch bài học (Soạn giáo án)

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết soạn giáo án của các môn học
1	Biết soạn giáo án các môn học
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết soạn giáo án các môn học theo hướng đổi mới
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết thể hiện hoạt động dạy học tích cực của thầy và trò
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết ứng dụng công nghệ thông tin trong soạn giảng một cách hợp lí

Tiêu chí 3. Tổ chức dạy học qua giảng tập - phương pháp giảng dạy

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết lựa chọn và sử dụng các phương pháp dạy học, không sử dụng đồ dùng dạy học trong giờ dạy
1	Biết lựa chọn và sử dụng các phương pháp dạy học phù hợp với đặc trưng bộ môn, có sử dụng đồ dùng dạy học hợp lí

2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết khai thác hiệu quả đồ dùng dạy học trong giờ dạy
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết khai thác đồ dùng dạy học để phát huy tính sáng tạo của học sinh và hướng dẫn học sinh tự học
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết ứng dụng phần mềm dạy học một cách hiệu quả

Tiêu chí 4. Tổ chức dạy học qua giảng tập – nội dung giảng dạy

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không thực hiện nội dung bài học trong sách giáo khoa
1	Thực hiện truyền thụ nội dung bài học đầy đủ
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết truyền thụ nội dung bài học chính xác
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn truyền thụ nội dung bài có trọng tâm
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn truyền thụ nội dung bài học hấp dẫn

Tiêu chí 5. Tổ chức dạy học qua giảng tập - phong cách đứng lớp

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Chưa có tác phong sư phạm
1	Thân thiện với học sinh
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn phải có ngôn ngữ (nói và viết) đạt chuẩn
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết xây dựng môi trường học tập hợp tác
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết tạo sự tự tin cho học sinh

Tiêu chí 6. Xây dựng và quản lí hồ sơ dạy học

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết cách xây dựng và quản lí hồ sơ dạy học
1	Xác định được các loại hồ sơ dạy học và ý nghĩa của từng loại hồ sơ đó

2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết cách xây dựng hồ sơ giảng dạy và cập nhật hồ sơ dạy học
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết cách quản lý và sử dụng hồ sơ giảng dạy để phục vụ cho dạy học
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết cách khai thác hồ sơ dạy học để thực hiện tự học, tự bồi dưỡng

2.2.3. Nhóm tiêu chí đánh giá kỹ năng giáo dục học sinh của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Tiêu chí 1. Kỹ năng giáo dục qua giảng dạy môn học

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không thực hiện được chức năng giáo dục của bài dạy
1	Biết khai thác tiềm năng giáo dục của nội dung môn học
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết khai thác tiềm năng giáo dục của phương pháp, hình thức tổ chức dạy học
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết xử lý tình huống giáo dục trong giờ dạy
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết tạo ra môi trường học tập tích cực, thân thiện

Tiêu chí 2. Kỹ năng giáo dục qua công tác chủ nhiệm lớp

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết xây dựng kế hoạch hoạt động tuần/tháng của lớp chủ nhiệm
1	Xây dựng được kế hoạch hoạt động tuần/tháng của lớp chủ nhiệm
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết thực hiện được kế hoạch giờ sinh hoạt lớp có hiệu quả giáo dục trên cơ sở kế hoạch đã xây dựng
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn tổ chức thực hiện được hoạt động ngoài giờ lên lớp có hiệu quả giáo dục trên cơ sở kế hoạch đã xây dựng
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết đánh giá, rút kinh nghiệm về việc tổ chức giờ sinh hoạt lớp và hoạt động ngoài giờ lên lớp với sự tham gia của học sinh

Tiêu chí 3. Kỹ năng giải quyết các tình huống sư phạm

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết giải quyết các tình huống sư phạm
1	Nhận dạng được tình huống xảy ra trong thực tiễn và thu thập và xử lý thông tin về tình huống đã được nhận dạng
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn xác định được các phương án giải quyết tối ưu trên cơ sở những thông tin xác thực
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết tổ chức giải quyết tình huống dựa trên quyết định tối ưu đã lựa chọn
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết tổ chức rút kinh nghiệm về quyết định đã lựa chọn và quá trình thực hiện giải quyết vấn đề

Tiêu chí 4. Kỹ năng tiếp cận cá nhân và giáo dục học sinh cá biệt

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết tiếp cận cá nhân, giáo dục học sinh có hành vi tiêu cực hoặc học sinh cá biệt
1	Xác định được nguyên nhân và hiểu được đặc điểm tâm lí học sinh có hành vi không mong đợi/hành vi tiêu cực
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết cách và làm cho học sinh thay đổi suy nghĩ không hợp lý gây ra hành vi không mong đợi
3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết phối hợp với các lực lượng giáo dục tác động giúp học sinh thay đổi hành vi
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết đánh giá hiệu quả của các tác động giáo dục và rút ra bài học kinh nghiệm

Tiêu chí 5. Xây dựng và quản lí hồ sơ chủ nhiệm

Mức điểm	Nội dung các chỉ báo tương ứng với từng mức điểm
0	Không biết cách xây dựng và quản lí hồ sơ chủ nhiệm
1	Liệt kê/xác định được các loại hồ sơ quản lí của giáo viên chủ nhiệm và ý nghĩa của từng loại hồ sơ đó
2	Ngoài nội dung ở mức điểm 1, sinh viên còn biết cách xây dựng hồ sơ chủ nhiệm và cập nhật hồ sơ chủ nhiệm

3	Ngoài nội dung ở mức điểm 2, sinh viên còn biết cách quản lý và sử dụng hồ sơ chủ nhiệm để phục vụ cho công tác chủ nhiệm
4	Ngoài nội dung ở mức điểm 3, sinh viên còn biết cách khai thác hồ sơ chủ nhiệm để theo dõi sự phát triển cá nhân và tập thể

(Ghi chú: 0 điểm: không đạt, 1 điểm: yếu, 2 điểm: đạt, 3 điểm: khá, 4 điểm: tốt)

2.3. Cách sử dụng bộ tiêu chí trong đánh giá mức độ đạt được của các kỹ năng sư phạm

Sử dụng trong đánh giá thường xuyên: trong quá trình rèn luyện, sinh viên có thể dựa vào bộ tiêu chí này để tự đánh giá mức độ đạt được của từng kỹ năng và nhóm kỹ năng cần có để tự điều chỉnh quá trình rèn luyện của bản thân. Giảng viên phụ trách rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên của khoa cũng có thể sử dụng bộ tiêu chí này để kiểm tra kết quả việc tự rèn luyện của sinh viên và đưa ra những ý kiến cố vấn cho họ để việc rèn luyện đạt hiệu quả.

Sử dụng trong đánh giá cuối học phần: khi đến thời hạn đánh giá, Hội đồng đánh giá của Khoa sẽ căn cứ vào các tiêu chí đã được xây dựng để đánh giá kết quả rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên của sinh viên.

3. Kết luận

Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá mức độ đạt được các kỹ năng sư phạm trong hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học là một yêu cầu bắt buộc. Bộ tiêu chí đánh giá sẽ giúp sinh viên tiện lợi hơn trong việc tự đánh giá quá trình rèn luyện của bản thân. Sử dụng bộ tiêu chí này cũng giúp Hội đồng đánh giá của Khoa lượng hóa được kết quả rèn luyện của mỗi sinh viên./.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), *Chuẩn nghề nghiệp giáo viên tiểu học*.
- [2]. Nguyễn Thanh Bình (2012), *Xác định tiêu chí đánh giá năng lực giáo dục cho sinh viên sư phạm TTSP (tốt nghiệp)*, Mã số SPHN 11- 96 NVSP, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- [3]. Nguyễn Văn Đệ, Vũ Văn Đức (2012), “Bàn về mô hình rèn luyện nghiệp vụ sư phạm ở các trường đào tạo giáo viên”, *Tạp chí Giáo dục số 79*, (tr 42 - 43, 47).
- [4]. Nguyễn Văn Đệ, Vũ Văn Đức (2013), “Một số biện pháp nâng cao chất lượng rèn luyện nghiệp vụ sư phạm”, *Tạp chí Giáo dục số 308*, (tr 10 - 11).

Summary

Assessment is one of the key components of the training pedagogical competences process. To quantitate the results, there should be a set of criteria built on the scientific basics. The article aims to propose criteria of assessing pedagogical usability for evaluating primary education students including the criteria for assessing basic skills, teaching skills and educating pupils skills.

Ngày nhận bài: 6/8/2013; ngày nhận đăng: 27/8/2013.